



Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». Житомир, 2016. Вип. 11. 154 с. С.120–131.

6. Чувасова Н. О. Креативність особистості: зміст і структура. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 38. С. 277-282

7. Яцюрник А.О. Вивчення феномена креативності в зарубіжній психології. *Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України*. Випуск 20. 2013. С. 802-818.

8. Amabile T. The motivation to be creative/ S. Isaksen (Ed.), *Frontiers of Creativity Research: Beyond the basics*. Buffalo, NY: Bearly Limited, 1987. P. 223- 254

BULGAKOVA Olena

THE INFLUENCE OF EMOTIONS ON THE DEVELOPMENT OF CREATIVITY IN STUDENTS

Currently, the emotional aspect of the learning process does not receive adequate attention, which leads to negative consequences, namely: the predominance of external motivation among students, the lack of appeal in learning activities, and various unfavorable manifestations in emotional development that complicate learning [1].

The evolution of learning environments, the integration of contemporary educational technologies, and the shift in "teacher-student" interaction from a passive to a more creatively enriching approach – enhancing the emotional depth of collaborative educational and cognitive activities – will make the learning process more motivating, engaging, and effective. In modern research, the connection between emotions and creativity remains largely ambiguous and underexplored. Emotions are often seen as either facilitators, obstacles, or side effects of creativity, while far less attention is given to emotions themselves as creative outcomes [4].

According to T. Amabile, creative activity is an emotionally charged event in which complex cognitive processes develop, enriching emotional experience [5]. Although many researchers (D. Kaufman, S. Vosburg) propose mechanisms for the influence of emotions on creativity, there is still no unified theory of the reciprocal relationship between emotions and creativity, nor a clear connection between axiology and creativity.

T. Amabile proposes that the relationship between emotions and creativity is likely curvilinear, taking a U-shape. This means that both strong negative and positive emotions have a significant impact on creativity, while moderate or neutral emotions are often insufficient to trigger the necessary cognitive processes [5]. We believe that negative emotions can foster creativity only if a person is value-driven in their

approach, seeking to complete a task or find a solution to a problem. When in a slightly negative or neutral mood, individuals tend to be more focused, pay closer attention to details, and engage more thoroughly in data processing. It is crucial to distinguish that negative emotions are not inherently bad, as emotions are simply data that influence behavior, which can be either productive or unproductive, good or bad.

Psychological studies conducted at the end of the 20th century (D. Kaufman, S. Vosburg, A. Aizen, E. Hirt) provide support for pedagogical practice, confirming that positive emotions enhance the assimilation of material, improve memorization, and lead to higher-quality creative work. Positive emotions, such as joy and enthusiasm, create a more conducive learning environment, fostering greater motivation and active participation. In contrast, negative emotions often hinder the learning process, making it more difficult for both teachers to interact with the group and for students to engage with one another, potentially leading to frustration, disengagement, or avoidance. Furthermore, negative emotions can impair cognitive functions such as attention and problem-solving, reducing the effectiveness of learning and collaboration.

Summarizing T. Amabile's theory on the involvement of emotions in the creative process, we can state that the main provisions of this theory are of great importance for pedagogy. Firstly, positive emotions preceding the creative process lay a solid foundation for the success of the entire process. The more favorable the learning environment, the more effective the entire process will be, as positive emotions foster openness, curiosity, and engagement. Secondly, the state of flow that occurs during the creation of something new is a delicate state, easily disrupted and difficult to regain once lost. Therefore, emotions such as interest and a deep value-driven attitude toward learning play a crucial role in maintaining this "flow." Lastly, the emotions associated with the outcome of the creative process must be strong and vivid enough to instill a desire to experience the joy of creation again. This feeling of joy fuels energy, builds self-confidence, and reinforces the belief in one's ability to overcome challenges, further motivating the individual in future creative endeavors.

The creative process is emotionally rich, but it is difficult to definitively assert which emotions predominate. Based on the literature dedicated to the relationship between emotions and creativity, we attempted to categorize emotions across the stages of the creative process. Drawing on the findings of numerous domestic and international researchers (T. Amabile, V. Viliunas, T. Lubart), we argue that both positive and negative emotions play important roles in creativity. The key factor is the intensity of these emotions. Both excessively strong positive and negative emotions can hinder the creative process. Strong positive emotions can lead to distraction and an inability to focus, while strong negative emotions may block or suppress creative development. Moreover, research often overlooks the transient nature of emotions, focusing on isolated emotional states rather than the dynamic interaction between positive and negative emotions, which evolve over time. The level of emotions fluctuates in response to external factors, and these changes are often tied to shifts in

an individual's thinking and attention, affecting their ability to engage creatively with the task at hand.

The more positive events people experience, and the higher their level of positive emotions, the better their creative activity. However, there is a hypothesis that the positive relationship between positive emotions and creativity is stronger when positive emotions are preceded by an episode of negative emotions. New ideas arise as a result of a dynamic process in which a person experiences a phase of negative emotions, then, overcoming it, enters a phase of strong positive emotions that promote flexible thinking, which in turn leads to creativity. Although negative emotions lay the foundation for creativity, their presence tends to hinder creativity rather than foster it. Methods of inducing emotional states are quite diverse and include watching emotionally charged films, listening to music, autobiographical recollections of emotionally intense events from past experiences, unexpected gifts, and the creation of special emotionally charged situations [2].

Deliberately created positive moods lead to improved performance in exercises that require flexible problem-solving, including tasks that aim to achieve an optimal mutually beneficial outcome, which requires extensive exploration of options. Overall, empirical results (T. Amabile, D. Kaufman) show that positive emotions can stimulate changes in cognitive activity, which in turn promotes the development of creativity. The emotional component is important not only as part of the creative process but also as a significant element of social relationships. The degree of emotional expressiveness has a substantial impact on the nature of interpersonal relationships. Excessive restraint leads to a person being perceived as cold, indifferent, and arrogant. In some cases, this may only cause surprise, while in others, it generates dislike and becomes an obstacle to establishing normal relationships between people. Excessive or insufficient emotional expressiveness, as well as its inadequacy to the situation, is one of the most important sources of conflicts in interpersonal relationships. Thus, special attention should be paid to emotional relationships between students in a group and between teachers and students. We believe that if the classroom atmosphere is relaxed and positive emotions prevail, it has a beneficial effect on students' cognitive activity. Conversely, when negative emotions and relationships dominate within the group, the quality of learning significantly decreases.

It is also important to highlight that the emotional atmosphere of a lesson, the emotional perception of knowledge, and the emotional-moral interactions in communication and activities play a key role in shaping a person's value orientations. For educators, it is particularly noteworthy that emotions can elevate a weaker, initially less significant need if the likelihood of satisfying it outweighs the informational value of the competing motivation. Thus, by managing emotions linked to socially important goals, it is possible to foster a greater sense of joy from the learning process over the desire for high grades, rewards, or success [3].

In conclusion, we would like to emphasize the following: first, emotions play a vital role in the learning process overall and in creativity development in particular.

The valence and activation of emotions, along with the ability to manage one's own emotions and recognize those of others, are of great importance. Emotional expressiveness is crucial for both the teacher and the student, as emotions regulate the effectiveness of the creative-value interaction between the "teacher – student – group." The emotional atmosphere of the learning environment fosters the development of value orientations towards creativity, self-expression, and self-realization. Positive emotions have a beneficial effect on creativity, facilitating the expansion of connections, associations, and freedom of idea expression, but always in dynamic interaction with negative emotions.

References:

1. Біда С. О. Базові емоції : поняття та види / С. О. Біда // Проблеми сучасної психології : Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. Вип. 16. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. С. 35-46.
2. Дерев'янко С. П. Роль емоційної креативності у навчальній, професійній, трудовій діяльності. The I International Science Conference on Multidisciplinary Research: матеріали міжнар. наук. конф. (January 19 – 21, 2021, Germany). Berlin, 2021. P. 929-933.
3. Матійків Ірина Емоційні уміння педагога як інструмент позитивної взаємодії в навчальному середовищі. Збірник наукових праць. Вип. 2. Львів–Гомель, 2018. С. 130-135.
4. Ястремська О.М., Бардадим О.І. Мотивація креативності новаторів: монографія. Харків : ХНЕУ, 2013. 212 с.
5. Amabile T. (2005) Affect and Creativity at Work. *Administrative Science Quarterly*, 50. p. 368-371.

**БУДЯЧЕНКО Владислав Сергійович,
ТОДОРОВА Валентина Георгіївна**

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ЖІНОК 40-50 РОКІВ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ІНДИВІДУАЛІЗОВАНИХ ЗАСОБІВ ФІТНЕС- ТРЕНІНГУ

Проблема вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості жінок у віці 40-50 років набула особливої актуальності в сучасному суспільстві, що пов'язано зі зростанням тривалості життя, збільшенням активної життєдіяльності в середньому віці та необхідністю підтримання високого рівня здоров'я і працездатності. У цей період життя жінки часто стикаються з віковими фізіологічними змінами, які включають зниження м'язової маси, збільшення

BULGAKOVA Olena The Influence Of Emotions On The Development Of Creativity In Students	58
БУДЯЧЕНКО Владислав Сергійович, ТОДОРОВА Валентина Георгіївна Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості жінок 40-50 років на основі використання індивідуалізованих засобів фітнес-тренінгу	61
БУРДЯК Віра Іванівна Креативність як атрибут особистості студента	63
ВАШУЛЕНКО Микола Самійлович Теоретичні засади обґрунтування побудови сучасного початкового курсу української мови	67
ВІЦУКАЄВА Катерина Михайлівна Деякі аспекти розвитку креативності майбутніх соціальних працівників	70
ГАЛІЦАН Ольга Анатоліївна Педагогічна креативність у сучасному освітньому дискурсі	72
ГАСЮК Ігор Леонідович Методичні прийоми креативного мислення в процесі розробки управлінського рішення на етапі цілепокладання	74
ГЕРАСИМОВА Інна Володимирівна Вплив креативності на рівень досягнень особистості	78
ГЕРАСИМОВА Наталія Євгеніївна Творчість як показник креативності особистості	81
ГИНДА Оксана Миколаївна Креативне мислення в діяльності військового керівника	84
ГНЕЗДІЛОВА Кіра Миколаївна Розвиток креативності педагога як засіб подолання невизначеності	86
HORLOVA Olena Kairodynamics Of The Creative Process	89
ГРИГОР'ЄВА Світлана Вікторівна Розвиток творчого потенціалу через усвідомлення багатоваріантності мислення в освітньому процесі	91
ГРОШОВЕНКО Ольга Петрівна Розвиток творчого мислення майбутнього вчителя початкової школи засобами інноваційних технологій	95
ГУМЕНЮК Ярослав Олександрович Роль розвитку креативності в контексті вивчення фундаментальних дисциплін	97
ДАРМАНСЬКА Ірина Миколаївна Креативне мислення в системі правової підготовки майбутніх педагогів	99
ДАШКОВА Вікторія Вікторівна Розвиток креативного мислення іноземних студентів на заняттях української мови як іноземної	103
ДЕЛІЧЕБАН Людмила Васиївна Креативність у фізичному вихованні	109
ДЕРЕВ'ЯНКО Сергій Миронович, МАТВІЄНКІВ Світлана Миколаївна Формування у здобувачів аналітико-прогностичних знань і вмінь дослідження політичних процесів засобами креативного мислення	111
ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна Розвиток креативності у дітей дошкільного віку в процесі експериментально-дослідницької діяльності	114